

ŠTANDREŽ - Potem ko so sporno skladišče zgradili na spremenjeni lokaciji

Z obnavljanjem domačij Jeremitišče doživlja prepород

Najemnika dveh tretjin nove hale na tovornem postajališču sta turško podjetje Gökbora in goriško sodišče

Jeremitišče doživlja prepород. Slovenski zaselek pri Štandrežu, ki so mu od leta 1999 naprej grozili cementifikacija in razlastitve, dobiva obnovljeno podobo. Potem ko so leta 2006 na goriški občini odobrili varianto k regulacijskemu načrtu, na podlagi katerega so premaknili sporno skladišče, tako da ne ogroža rumitrskih domačij, so krajanji začeli prenavljati svoje domove. Prvi se je obnovitvenih del lotil Damijan Paulin, za njim je bila na vrsti njegova nečakinja Mirjam Paulin, zdaj pa sta ravnokar v teku prenovi domačij družin Makuc in Zavadlav-Maniero.

»Za obnovo hiše na Jeremitišču sem se odločil, ker sem v njej rojen. Po tako dolgem boju za ohranitev Jeremitišča se mi je zdelo prav, da tudi sam nekaj postorim za zaselek,« pravi Damijan Paulin, ki skupaj z ostalimi Rumitarji pojasnjuje, da je bil vsak obnovitvenih poseg na Jeremitišču prepovedan od sedemdesetih let prejšnjega stoletja naprej. Takrat so na goriški občini odločili, da bodo na kmetijskih površinah med Štandrežem in Jeremitiščem gradili tovrno postajališče, zato pa Rumitarji niso več smeli obnavljati svojih domov. To je trajalo do leta 2006, ko so na občini odobrili varianto k regulacijskemu načrtu, zatem pa so Rumitarji lahko začeli vnašati prošnje in dokumentacijo za prenovo svojih domačij.

»Na hišo na Jeremitišču sem čustveno navezan; škoda bi bilo pustiti, da se poruši. Poleg tega je Jeremitišče zelo lep kraj; če tu živiš, si blizu mesta, hkrati pa na podeželju,« pravi Robert Makuc, podobno navezanost na Jeremitišče pa čuti tudi Sabina Zavadlav, ki razlaga, da bližina tovrnega postajališča ni nikakor moteča. »Mogoče iz estetskega vidika nova hala ni ravno lepa, vsekakor pa protihrupne pregrade dobro služijo svojemu namenu, saj iz tovrnega postajališča ne uhaja nikakršen hrup,« pravi Sabina Zavadlav, sicer pa tudi ostali Rumitarji poudarjajo, da na tovrnem postajališču ni velikega prometa, zaradi česar menijo, da struktura ni izkoriščena, kot bi morala biti. Rumitarji so skeptični tudi glede koristnosti novega skladišča, nad zasedenostjo katerega pa so pri družbi SDAG zadovoljni. Pred izgradnjo nove hale na spremenjeni lokaciji je vladala velika neznanica glede njene prihodnosti. Marsikdo je dvomil, da bo kdaj sploh zaživela, saj se je po vstopu Slovenije v Evropsko unijo leta 2004 obmejno gospodarstvo zelo spremenilo. Po prvih mesecih negotovosti ob koncu lanskega leta pa so dejavnosti v novi hali le stekle; eno tretjino skladišča je vzelo v najem turško avtoprevozniško podjetje Gökbora, ki ima svoje podružnice v številnih evropskih mestih in razpola z okrog 2.000 tovornjaki. Gorica je za podjetje Gökbora postala ena izmed glavnih italijanskih vozlišč, tako da so pri podjetju SDAG s svojim turškim najemnikom zelo za-

Sabina Zavadlav s sinom in hčerko pred domačijo v obnovi, ki ji je grozilo rušenje (na sliki zgoraj); Damijan Paulin se je kot prvi lotil obnovitvenih del na Jeremitišču in se je že vselil v prenovljeno hišo (zgoraj desno); pri Makučevih je obnovitveni poseg pravkar v teku (desno)

BUMBACA

dovoljni. Drugo tretjino skladišča ima v najemu goriško sodišče za svoj arhiv, s tretjo pa upravlja neposredno družba SDAG, ki trenutno v njej skladišči sladkor.

V zadnjem letu pri družbi SDAG beležijo porast pretovora, kar kaže na to, da naj bi bilo podjetje končno pred boljšimi časi. Še posebno so bili v zadnjih mesecih zasedeni

hladilniki, ki se jih je še zlasti posluževalo podjetje Incom iz Ajdovščine, pri katerem proizvajajo sladolede. Po drugi strani se štandreškega tovrnega postajališča poslužujejo tudi številna druga slovenska podjetja; zaradi tega je nedvomno pravilna izbira vodstva podjetja SDAG, ki si prizadeva za boljšo povezavo z območjem nekdanjega mej-

nega prehoda pri Vrtojbi na slovenski strani meje, za kar imajo na razpolago poldrugi milijon evrov iz evropskega projekta TIP. Povezava z Vrtojbo je sicer vključena med posege za posodobitev tovrnega postajališča, za uresničitev katerih imajo skupno na voljo nekaj več kot deset milijonov evrov. Del teh sredstev - štiri milijone evrov - so že po-

JEREMITIŠČE Boj trajal sedem let

Dokončna zmaga leta 2006

Prizadevanja za rešitev Jeremitišča pred razlastitvijo in cementifikacijo so se začela leta 1999, ko je desnosredinska občinska uprava z županom Gaetanom Valentijem na čelu sprejela odločitev, da bo z denarjem iz sklada, ustanovljenega na podlagi določb Osimskega sporazuma, zgradila še eno skladišče na območju štandreškega tovrnega postajališča. Takrat so domačini začeli boj za ohranitev celovitosti Jeremitišča, saj je prvotni načrt predvideval rušenje ene rumitrskih domačije, ostale pa bi se znašle z novo halo tik pred hišnim pragom. Rumitarji so skupaj z odgovorniki nedotakljivosti zaselka svoj boj dokončno zmagali leta 2006. Takrat je levosredinska občinska uprava župana Vittoria Brancatija pod pritiskom Rumitrškega jusa, krajanov in vseh njihovih podpornikov sprejela varianto k regulacijskemu načrtu, ki predstavlja pravno podlago za trajno zaščito slovenskega zaselka in omogoča posodobitev domačij. Odborniki variante je sledila sprememba načrta, na podlagi katerega so sporno skladišče premaknili tako, da ne ogroža rumitrskih domačij.

Leta 2006 je kazalo, da naj bi se gradnja novega skladišča začela tri mesece po odobritvi načrta, v resnici pa so bagri zabrnili komaj februarja leta 2008. Ob začetku gradbenih del so občinski upravitelji napovedali, da naj bi bilo skladišče zgrajeno pred koncem marca 2009, v resnici je do njegovega odprtja prišlo oktobra lani. Novo skladišče so kot rečeno zgradili s finančnimi prispevki, ki jih je goriška občina dobila na podlagi Osimskega sporazuma, podpisanega leta 1975. Skladišče meri 8.530 kv. metrov, njegova gradnja pa je stala 6.500.000 evrov. (dr)

rabili za namestitev fotovoltaične naprave na strehe skladišč, s katero bodo krili polovico letne porabe energije. Spričo milijonskih vsot, namenjenih posodabljanju tovrnega postajališča, pa je nedvomno še toliko večji uspeh, ki so ga Rumitarji dosegli v obrambi svojih domačij.

Danjel Radetič

BUMBACA

Ob robu Jeremitišča so postavljene jaslice z velikimi lesenimi figurami, ki jih je izdelala domačinka Sonja Maligoj. Opaziti jih je mogoče tudi iz avtomobila, in sicer, če se peljemo po državni cesti št. 55 v smeri Gorice in pred nadvozem zavijemo v desno proti goriškemu pokopališču

BUMBACA

TRŽIČ - Na osnovni šoli Duca D'Aosta Učenci različnih ver skupaj izdelali jaslice

V razredu, v katerem je na štirinajst učencev enajst priseljencev, v veliki večini muslimanov, bi morda pričakovali, da ne bodo praznovali božiča. V resnici pa ni tako, saj so s pomočjo jezikovnega mediatorja otroci in njihovi starši razumeli, da cilj pobude ni spreobrnitev iz ene vere v drugo, pač pa spoznavanje kulturne dediščine. Na osnovni šoli Duca D'Aosta v Tržiču je v 1.A razredu le dvajset odstotkov otrok italijanske narodnosti, v 1.C razredu pa je na 23 učencev deset priseljencev. Kljub pisnemu narodnostnemu sestavu so se v omenjenih razredih odločili, da bodo skupaj izdelali jaslice in z njimi sodelovali na deželnem natečaju združenj Pro Loco. Odločitev med starši ni povzročila težav, saj so tudi sami razumeli, da s pobudo želijo otrokom približati tradicije kraja, v katerem živijo.

»Če je cilj šole tudi integracija novih prišlecev, je nedvomno prav, da otroci spoznajo našo kulturo in da tudi sami predstavijo sošolcem svoje tradicije. Različnosti te je namreč strah le, ko je ne poznaš,« pravi Annamaria Fanfaro, učiteljica 1.A razreda, ki ga obiskujejo trije otroci italijanske narodnosti, ostali pa prihajajo iz Bangladeša, Romunije, Maroka in Makedonije. Ob začetku šolskega leta je bilo med italijanski starši nekaj zaskrbljenosti zaradi večinske prisotnosti otrok iz drugih krajev, med letom pa se je izkazalo, da je bila vsakršna bojazen popolnoma odveč. Na šoli Duca D'Aosta tako razmišljajo, da bi anketirali otroke priseljencev, ki so zaključili osnovnošolski cikel in zdaj obiskujejo nižje in višje srednje šole, da bi preverili, kakšni so njihovi šolski uspehi in morebitne težave.